

Adres Bureau Regioburgemeesters
Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag

Postadres Postbus 20305
2500 EH Den Haag

De minister van Justitie en Veiligheid
Prof. mr. dr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Telefoon

Behandeld door

Telefoon

E-mail

Onderwerp Reactie consultatie conceptwetsvoorstel
gegevensverwerking samenwerkingsverbanden

Datum 18 september 2018

Ons kenmerk

Bijlage(n) -

Pagina 1/4

Geachte minister Grapperhaus,

Met deze brief ontvangt u de reactie van de regioburgemeesters op uw consultatieverzoek ten aanzien van het conceptwetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS).

Wij geven deze reactie vanuit de realiteit waarin we zien dat informatie-uitwisseling in het (zorg- en) veiligheidsdomein continu leidt tot ingewikkelde discussies over hoe we informatie mogen delen om tot effectievere veiligheidsaanpakken te komen en tegelijkertijd recht doen aan privacy normen. De WGS is bedoeld om - wettelijk verankerd - meer duidelijkheid te geven en mogelijkheden te creëren in de samenwerking met partners.

WGS algemeen

De regioburgemeesters vinden het een goede ontwikkeling dat er een wettelijk raamwerk met meer mogelijkheden wordt gemaakt voor informatie-uitwisseling in samenwerkingsverbanden. Ook het feit dat systematische verwerking mogelijk wordt gemaakt is een belangrijke stap om tot effectievere veiligheidsaanpakken te komen. De WGS maakt het mogelijk om beter informatie te kunnen delen, verwerken en de resultaten daarvan te kunnen gebruiken door de partners in een samenwerkingsverband, onder meer doordat het gezamenlijk geformuleerde doel centraal wordt gezet. Ook wordt het gemakkelijker om met private partijen in een samenwerkingsverband informatie uit te wisselen als dat noodzakelijk wordt geacht.

Intragemeentelijke informatie-uitwisseling

Voor gemeenten geldt dat de opgave rond het uitwisselen van informatie zich niet alleen uitstrekt tot het delen van informatie met partners, maar juist ook binnen de eigen gemeentelijke organisatie. De veelheid van taken van zowel de burgemeester als het college van burgemeester en wethouders zouden veel meer vanuit een intern integrale aanpak uitgevoerd moeten kunnen worden, mede gelet op de diverse verbanden tussen die taken. De "linkerhand weet vaak niet wat de rechterhand doet" hetgeen ten koste gaat van de

effectiviteit en efficiency. Dit wetsvoorstel komt daaraan niet tegemoet, wat leidt tot een situatie waarin 'de gemeente' feitelijk nooit een partner zal kunnen zijn in een samenwerkingsverband als het gaat om informatie-uitwisseling. Feitelijk blijven we daardoor spreken over meerdere diensten binnen de gemeente die allen afzonderlijk van elkaar informatie aan partners in een samenwerkingsverband kunnen geven, maar dat niet rechtstreeks aan elkaar mogen doen. Dit blijven wij een ongewenste situatie vinden.

Samenwerkingsverband via AMvB

De voorgestelde werkwijze waarin samenwerkingsverbanden tot in detail moeten worden beschreven en geformaliseerd in een AMvB leidt voor samenwerkingsverbanden waarbij gemeenten een nadrukkelijke rol en verantwoordelijkheid hebben tot een onwerkbaar situatie. Wij geven hieronder een aantal praktische en principiële bezwaren.

Staatsrechtelijk zien wij een ingewikkelde constructie ontstaan waarbij een afhankelijkheidsrelatie ontstaat tussen overheidslagen die gelijkwaardig aan elkaar zijn. Wij vragen ons af of lokale en regionale samenwerkingsverbanden waarin een minister geen gezagsrol heeft of verantwoordelijkheid draagt, door deze werkwijze onder ministeriele verantwoordelijkheid worden gebracht, met verplichte advisering vanuit de Raad van State. Dit zou immers een ongewenste situatie zijn, die niet lijkt te passen in ons staatsbestel. Voor ons is het uitgangspunt dat lokale en regionale samenwerkingsverbanden en de controle daarop onder lokale en regionale verantwoordelijkheid vallen.

Daarbij komt dat in de voorgestelde constructie geconcurrereerd moet worden om vaak schaarse departementale wetgevingscapaciteit tussen de beoogde (lokale en regionale) samenwerkingspartners die hun samenwerkingsverband willen formaliseren enerzijds en eigen (departementale) wetgevingswensen anderzijds.

Verder vragen wij ons af wat uw visie is op het ontstaan van twee type samenwerkingsverbanden: een categorie samenwerkingsverbanden dat per AMvB is geregeld en een categorie waarbij dit niet het geval is en die via de bestaande wijze van convenanten zal blijven werken. Wij geven u daarbij mee dat het onwerkbaar zal zijn om alle samenwerkingsverbanden in AMvB vorm te gieten, alleen al gegeven de hoeveelheid samenwerkingsverbanden. Vele verbanden zullen daarmee op dezelfde manier via convenanten blijven functioneren en daarmee helaas geen gebruik kunnen maken van de ruimte die dit wetsvoorstel biedt.

Ook zien wij dat het maken van een AMvB een langdurig traject is. Er moet eerst echter een departement en minister gevonden worden die zich verantwoordelijk wil voelen voor een samenwerkingsverband dat mogelijk in de basis niet onder ministeriële verantwoordelijkheid valt.

Bovendien geeft een AMvB te weinig flexibiliteit om in te springen op nieuwe ontwikkelingen: het doel, de partijen en de daarbij behorende informatie-uitwisseling (tot op het niveau van categorieën gegevens) moeten in detail worden geregeld op het niveau van een AMvB. Een wijziging daarin doorvoeren leidt dus direct tot het wijzigen van een AMvB met het daarbij behorende langdurige proces.

Tot slot lijkt het er op dat de ruimte voor maatwerk wordt ingeperkt in het land binnen soortgelijke samenwerkingsverbanden (niet elk RIEC ziet er exact hetzelfde uit en kent dezelfde prioritering, maar moet wel in dezelfde AMvB passen).

Alternatief voorstel totstandkoming samenwerkingsverband

Om tegemoet te komen aan een aantal van onze kritische opmerkingen schetsen wij u ook een alternatief. In de huidige praktijk wordt gewerkt met convenanten die ten grondslag liggen aan samenwerkingsverbanden en de daarbij behorende informatie-uitwisseling. Wij stellen voor dit zo te houden in plaats van een AmvB te introduceren. De eisen uit de WGS kunnen verwerkt worden in convenanten, die vervolgens getoetst zouden kunnen worden door een onafhankelijke instantie. Daarmee hebben we een werkwijze die wel uitgaat van de beoogde privacywaarborgen uit het concept wetsvoorstel en tegelijkertijd sneller is en meer passend lijkt in ons staatsbestel. Ook roept een dergelijke werkwijze bij ons minder vragen op over hoe samenwerkingsverbanden die onder deze wet gebracht worden zich gaan verhouden tot samenwerkingsverbanden die er voor kiezen om dat niet te doen en conform de huidige werkwijze blijven werken binnen de dan geldende privacynormen.

Zorg en veiligheid

De regioburgemeesters constateren helaas dat in artikel 2 nergens het element 'zorg' terugkomt. Daarmee ontstaat de situatie dat er geen ruimte lijkt te zijn voor belangrijke samenwerkingsverbanden op het snijvlak van zorg en veiligheid, zoals de zorg- en veiligheidshuizen. Als deze ruimte inderdaad ontbreekt, biedt dit wetsvoorstel geen oplossing voor samenwerkingsverbanden die gericht zijn op essentiële onderdelen binnen het (gemeentelijk) veiligheidsbeleid, waaronder bijvoorbeeld op het gebied van radicalisering. Dit is een grote omissie wat ons betreft. Ook zou nadrukkelijker gezien moeten worden welke aanvullende uitzonderingen gemaakt moeten worden op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens om samenwerkingsverbanden op het snijvlak van zorg en veiligheid effectief te kunnen laten optreden.

Tot slot

Wij zien in het voorliggende wetsvoorstel dat er zwaardere privacywaarborgen worden gesteld dan de zojuist van kracht geworden Europese regelgeving hanteert (de Algemene verordening gegevensbescherming, AVG). Zo wordt er in dit conceptwetsvoorstel over 'zwaarwegend

algemeen belang' gesproken, daar waar de AVG spreekt over algemeen belang (artikel 6, lid 3). Wij pleiten ervoor aan te sluiten bij de terminologie van de zojuist in werking getreden AVG.

Daarnaast vragen wij ons af of het binnen de reikwijdte van dit wetsvoorstel valt of een samenwerkingsverband (bijv. RIEC) met een ander samenwerkingsverband (bijv. ICOV) een nieuw samenwerkingsverband aan kan gaan. Dit zou namelijk leiden tot de mogelijkheid van soepelere informatie-uitwisseling tussen dergelijke samenwerkingsverbanden

In artikel 5 van het conceptwetsvoorstel staat vermeld dat elke deelnemer gegevens verstrekt tenzij naar zijn oordeel zwaarwegende redenen zich daartegen verzetten. Dat betekent dat partijen zich altijd hierop zouden kunnen beroepen en dus geen informatie aan het samenwerkingsverband hoeven te verstrekken. Dit is niet wenselijk en enigszins onbegrijpelijk, omdat het wetsvoorstel afdoende waarborgen omvat om juist wel informatie te kunnen delen. Een dergelijk voorbehoud kan juist als nadelig gevolg hebben dat samenwerking nodeloos stroever verloopt.

Tot slot zien wij in de laatste artikelen een aantal wetten gewijzigd worden ten aanzien van een absolute geheimhoudingsplicht. Wij kunnen in de tijdspanne van deze consultatieperiode niet overzien welke wetten waarin bevoegdheden van burgemeester of college van burgemeester en wethouders zijn opgenomen, daar eventueel ontbreken. Wij verzoeken u dan ook hier nog aanvullend onderzoek naar te doen.

Hoogachtend,
namens de regioburgemeesters,

Voorzitter overleg regioburgemeesters